

”Tusenkonstnären”

Eric Boman

1824 – 1903

i Senneby Vaddö

Fiolbyggare, möbelsnickare, svarvare, smed och skrivkarl.

En släktkrönika om hans ursprung och ättlingar.

Förord.

I Senneby by i Väddö fanns under 1800-talet två Båtsmans torp, nr.73 och nr.74. Förmodligen har de legat på samma plats sedan indelningsverkets inrättande vid 1600-talets slut. Båda torpen kommer att ha sin speciella plats i denna släktsaga. Båtsmännens namn följde i regel torpet, men ibland gavs andra namn till de nyantagna båtsmännen.

På torpet nr.73 hette båtsmannen vanligtvis Färgman, medan båtsmannen på torpet nr.74 ofta fick namnet Boman. I det sistnämnda torpet föddes den 17 april 1824 en gosse som gavs namnet Eric. Vid tre års ålder blev han faderlös och måste tidigt lämna hemmet för att tjäna sitt levebröd.

Var och hur han förvärvade sina mångskiftande kunskaper och färdigheter får vi aldrig reda på. Kanske var de medfödda. Faktum är att de var så anmärkningsvärda att kyrkoherden i Väddö fann sig föranlåten att i husförslängderna ett flertal år framför hans namn sätta beteckningen "p.o." senare "p.e. eller p.c."

Det första betyder primus optimale d.v.s. först och bäst, bästa möjliga. I det andra fallet torde p betyda först och bäst medan e. kan stå för latinska "extrem", måttlös. Är det ett c. som avses kan det betyda "caritas", kärleken till nästan. Eftersom Eric Boman under många år hade vårdnaden om sin fattiga mor och sinnessjuka yngre bror skulle beteckningen "p.c." stämma väl in. Sennebys bönder uppmärksammade de unika egenskaper som utmärkte den unge Eric Boman. För att få behålla honom kvar i byn beslöt de, att erbjuda honom och hans blivande maka att bygga bostad på byns samfällda grusplats Grönlund, som utan kostnad fick nyttjas under deras livstid.

Eric Boman antog erbjudandet och blev sin födelseby trogen till glädje och nytta för de framsynta byamännen Senneby.

Denna krönika handlar alltså om denne märklige man, hans förfäder, familj och sentida ättlingar.

Ett tack för värdefulla uppgifter ur Vaddös husförhörslängder går till Eric Bomans sondotters dotterdotter Sonja Rasmussen Lidingö. Thure Herbertsson Senneby har också bidragit med avskrifter av köpehandlingar, bouppteckningar och andra viktiga dokument samt muntliga minnesbilder.

Elin Strömbergs dotter Ingeborg Andersson, vars barn nu äger Grönlund 1 och 2 samt det gamla båtsmanstorpet nr.73, har tillmötesgående lånat ut bouppteckningar, köpekontrakt och fotografier för kopiering.

Minnesskildringar av Eric Bomans barnbarnsbarn har också varit av stor betydelse,

Blockhus Faringe i december 2003.

Lennart Gullberg

En fattig småbondefamilj i Norra Senneby under 1700-talet.

Anders Andersson var husbondens namn och hans födelseår 1740. Hustrun hette Margta Jansdotter och var född i Hammarby Väddö 1747.

Åtta barn hade fötts, sex döttrar och två söner. Det äldsta barnet föddes 1771 och det yngsta 1784. Ett av barnen dog i späda ålder. De två sönerna Anders och Erik föddes 1780 och 1782.

Försörjningsbördan för den stora familjen var tung för Anders Andersson och hans hustru. I husförhörslängden 1786--1792 anmärkte kyrkoherden att familjen var fattig. Under dessa år flyttade dottern Karin f. 1771 till Vätö och dottern Anna f. 1786 till Västernäs i Väddö, där de antagligen fick plats som pigor.

Sonen Anders f. 1780 flyttade först till Toftinge, sedan till Mälby byar i Väddö. I Mälby dog Anders i slutet av 1700-talet.

År 1801 flyttade sonen Erik till Mälby, och nu var endast döttrarna Margta f. 1773 och Maja f. 1784 kvar i hemmet.

Senneby rote nr. 74 anställer ny Båtsman.

Rotens ordinarie båtsman Erik Boman f. 1758 avled 1808 och rotebönderna måste snarast anställa en efterträdare.

Vald blev Sennebybonden Anders Anderssons son Erik Andersson f. 2/11 1782.

Liksom flera av sina företrädare i tjänsten fick han båtsmannanamet Boman. I husförhörslängden 1811 är han bokförd som Ord. båtsman Erik Boman, 29 år från Senneby.

Vad innebar det för rotebönderna i Senneby att hålla båtsman och torp, och vilka förmåner och krav ställdes på båtsmannen under 1800-talet? Följande uppgifter är hämtade från:

Svenska Indelningsverket av C. Grill

" Förutom rusthållen äro alla övriga skattehemman Roterade d.v.s. skyldiga att underhålla fotfolk och båtsmän och åtnjuta för dessa besvär icke någon avkortning i övriga onera och skatter.

Genom knekte-kontraktena fastställdes å de flesta av rikets provinser emot utlovad befrielse för allmogen från vidare och särskilda manskapsutskrivningar för framtiden. Dessa grunder äro merändels att två hela hemman skulle bilda en rote och gemsamt underhålla en infanterist och att fyra hemman skulle utgöra en Båtmansrote.

Torpe bebygda med stuga samt nödiga uthus för några kreatur. Ofta åtföljes denna lägenhet av åker till 1/2 tunnlands vidd eller mera, äng och mulbete så att 1 eller 2 kor och några får kunna födas. Någon gång finnes dock endast kåltäppa. Torpet vars åkerjord roten första gången uppsår, skötes sedan i fred av soldaten själv, vanligen med någon hjälp i körslor av roten, men under kommenderingar åligger det rotebönderna ensamma.

Torpsyn förättas av befälet vart tredje år till kontrollerande av byggnadernas vårdande och underhåll efter knektekontraktet. För Båtsmanshållet gäller i allmänhet samma stadganden som för soldathållet i nyss nämnda avseende--dock är roteringen alltid betydligt lindrigare, så att vanligast 4 även 3 hemman förekommer i varje båtsmansrote. Det inträffar ofta, synnerligen i skärgården, att båtsmannen ej innehar någon åkerjord eller äng, utan blott en stuga att bebo. Fähus och lada eller bod skall dock finnas vid torpet.

Liksom soldatens lega, lön och hemkall bör Båtsmannens utgöras efter samma grunder, i en och annan ort mindre, i andra lika, t.o.m. större än soldaternas i samma orter.

Lönen är överallt lika eller 2 Riksd. 32 sk. Legan, liksom hemkallet, beror på överenskommelse och växla i omvänt förhållande till torpets godhet och storlek. Där endast en kåltäppa finns vid husen lämnas till 2 tunnor spannmål, ett lasshö och ett lass halm, eller dess värde i penningar efter markegångspris. Därjämte mulbete för 2 kor, vedbrand och någon gång 2 lisp.

matvaror.

Båtsmansbeklädningen företer åtskilliga olikheter med den för armén. Intill 1848 bestods den av rotehållarna ensamma på så sätt att de vart tredje år, eller då båtsmännen uppfordrades till årstjänstgöring voro skyldiga förse dem med en beklädnad in natura bestående av tröja, väst, byxor, halsduk, allt av vadmal, blått vid rotehållskompanierna, samt hatt, skor, strumpor och skjortor att räcka under 6 månader, varefter den tillföll manskapet som dess egen. Men när tjänstgöringen räckte längre åt gången hade kronan att vidkännas underhållet tills ett år var tilländalupet.

Rekryteringspersedlar. bestående av kapprock, kappsäck och hängmatta, voro beräknade på tre års tid. Av småpersedlarna skulle vid roteringen även lämnas en omgång vid kortare eller sommarkommenderingar.

Rekryt, som för kompanichefen uppvisas, skall vid armén vara målfyllig, i allmänhet 5 fot och 8 tum lång och mellan 18 och 30 år gammal.

Båtsman, som insättes av roten, tillkommer ensamt kompanichefen att antaga, utan avseende på längd, men väl på sjöbefärenhet och ända till 36 års ålder. Han uppvisas och antecknas därefter i landskontoret samt approberas slutligen vid generalmönstringen.

Den indelte soldaten och båtsmannen tjänar liksom ryttaren, så länge han till krigstjänst är duglig. Endast undantagsvis kan avsked beviljas före pensionsåldern. Denna inträffar efter omkring 50 levnadsår och 25 tjänsteår vid jägarna, och efter 30 tjänsteår för manskap vid kavalleriet, övriga infanteriet och flottan, och den avskedade har då att, utur Wadstena krigsmanshus-fond eller amiralitets--krigsmannakassan påräkna för sin återstående livstid, ett årligt Gratial från 8 till 12, 24, 36, högst 50 Riksd. för armén, vid flottan från 6 till 8, 12, 18 och 30 Riksd. De högre beloppen tillkommer endast dem, som äro blesserade och beror klassifikationerna i övrigt av välförhållande och av åldern, som även efter avskedet, berättigar till uppflyttning i högre klass med fyllda 60 och 75 år.

Generalmönstringar hålles vanligen vid båtsmanshållet vart femte år och äro dess kompanier indelade i fem mönstringsdistrikt

av vilka ett varje år i Juni eller Juli skall undergå sådan mönstring.

Båtsmännens fredstjänstgöring till lands består av exercis, arbeten å flottans varv, dess verkstäder och laboratorier--till vilken rotehållskompanierna vart tredje år under 12 månader vanligen uppfordras. Hela styrkan är indelad i tre avdelningar eller stationer lydande var och en under sin stationschef, i Carlskrona, Stockholm eller Göteborg.

De egentliga Vapenövningarna ske medelst sjö-expeditioner med örlogsflottan alla somrar, vartill en del av varje kompani plägar kommenderas, och utgå sådana alltid från Carlskrona. På de övriga stationerna äro endast avdelningar av skägårdsflottan förlagda. För uppbrottet från roten är vissa kompanisamlingsplatser bestämda.

Båtsmännen från Väddö tillhörde Stockholms station och Norra Roslags 2:a kompani. Socknen hade 36 Båtsmansrotar med nr. 61 ---95 varav Senneby hade nr. 73 och 74.

Kompaniet samlades för uppbrott, dels vid Trästa gästgivargård i Häverö, dels vid Kragsta gästgivargård i Lohärad för vidare transport till Stockholms station. Uppbrottsplats för Båtsmännen i Väddö var Trästa värdshus.

Dessa var pålagor, som Båtsmansrotarna i Väddö var ålagda att utföra, liksom de förmåner Båtsmännen fick, och de skyldigheter han hade att iakttaga vid 1800-talets början.

Båtsman Erik Boman byter namn.

Då bönderna för roten nr.74 i Senneby visade upp sin utsedde båtsman Erik Andersson för, kompanichefen vid Norra Roslags 2:a kompani, och fick honom antagen, gavs han förmodligen namnet Boman som sin företrädare i tjänsten.

Vid Generalmönstringen, som troligen skedde något av åren 1814--1820, fick han antagligen anta namnet Talja. I husförhörlängden dessa år för Väddö församling är namnet Boman överstruket och ersatt med Talja.

Hur Erik Taljas liv gestaltade sig vet vi inte. Inga skrivna bevarade källor som berättar om det finns kvar. Antagligen var det

som för övriga båtsmän, årliga tjänstgöringar vid Stockholms örlogsstation, ibland vapenövningar på något av flottans stora krigsfartyg. Den tid han ej var inkallad fanns väl arbete att utföra vid torpet eller hos rotebönderna.

År 1827 den 5 juni inträffade en tragisk händelse. Var Erik Talja då befann sig är oklart. Väddö församlings dödbok för nämnda år upplyser följande: "Båtsman Talja i Senneby död 5/6 ilandfl. 7/6 1827. 45 år okänd död."

Sonja Rasmussen, Lidingö, som vid Krigsarkivet i Stockholm har forskat efter båtsmän vid roten nr.74 i Senneby, har upptäckt att från 1750 hade alla fått namnet Boman. Vid flera tillfällen var det dubbleringar av båtsmän på roten. Den ovannämnde Erik Andersson Boman var den förste som fick byta namn. År 1827 var han intagen på Stationens sjukhus och det förklarar, att han var i tjänstgöring i Stockholm vid dödsfallet, men inte var han begravdes.

Den 30 sept.1827 antogs ny båtsman på rote 74. Det var drängen Carl Carlsson född i Väddö förs. den 23 sept. 1803. Även han fick namnet Talja.

Erik Andersson Talja efterlämnade makan Cajsa Jansdotter 36 år, döttrarna Greta 9 år och Cathrina 7år samt sönerna Eric 3 år och Jan 5 månader.

Båtsmansänkan Cajsa Jansdotter och hennes barn.

Det var ett hårt slag som drabbade Cajsa Jansdotter. Sorgen och saknaden av maken var svår att bära. Därtill kom oron över hur framtiden skulle komma att bli för henne och barnen. Säkerligen tillbringade hon många sömnlösa nätter i båtsmanstorpet. Hon kunde inte bo kvar torpet. Där skulle den nye båtsmannen så småningom flytta in.

Kanske var det rotebönderna som hjälpte familjen så att de fick en annan bostad i Södra Senneby, där de sedan är kyrkobokförda. Försörjningsbördan var nog tung för Cajsa Jansdotter. Det blev säkert långa arbetsdagar hos bönderna i Senneby. Om hon

var kunnig i kvinnlig hemslöjd, kanske detta bidrog till försörjningen.

Den äldsta dottern Greta flyttade från hemmet då hon var i femtonårs ålder. År 1841 gifte hon sig med bondsonen Pehr Österberg och flyttade till Idön i Vätö församling, där de först brukade svärfaderns skattehemman och sedan blev ägare av det. Sju barn föddes i äktenskapet. Erik, den äldste, dog fem år gammal och dottern Brita var dövstum. Då hon var tjugo år kom hon till dövstumskolan Manilla i Stockholm. Margareta Ersdotter avled 1883 sextiosex år gammal och maken Pehr 1886. Han blev sextiofem år.

Därefter var det dottern Catharinas eller Carin, som hon nu kallas, tur att flytta. Hon gifte sig med dragonen i Mälby rusthåll i Väddö, nr. 56 Jan Erik Melin.

De fick sonen August och döttrarna Mathilda, Catharina, Margareta och Selma, innan maken avled i lungsot Annandag Jul 1869

År 1839 flyttade Eric, som nu var femton år, till bonden Anders Ersson i Norra Senneby, där han blev dräng. Där stannade han omkring sex år, och kanske var det där han utvecklade sina färdigheter i fiolbygge, svarvning, möbelsnickeri och smidning. Vilken var hans lärare i skriv-och formuleringskonsten finns inga upplysningar om. Det måste ha varit någon socknens lärare, som insett Eric Bomans medfödda talang och givit honom särskilt god undervisning.

Enligt uppgift skall Eric Boman ha byggt en fiol av virke som hämtats från en kyrkbänk i Väddö gamla kyrka. Enligt Edvin Gustavssons bokverk om Väddös historia, togs Väddö nya kyrka i bruk 1842. Sedan de värdefullaste inventarierna från den gamla kyrkan omhändertagits pålyste kyrkoherden, att den som ville fick ta vad han önskade. Antagligen var då Eric Boman dit och hämtade virke till sitt fiolbygge från en av kyrkbänkarna.

Den gamla kyrkan där Eric och hans syskon hade döpts och konfirmerats var nu borta. I den hade hans föräldrar och generationer före dem döpts, lovat varandra trohet, gått till nattvaren och förts till sista vilan. Gick manne sådana tankar genom Erics huvud när han bland de gamla kyrkbänkarna utvalde virke till sitt

fiolbygge. Ingen vet, men fantasien setts i rörelse.

Omkring åren 1846-1847 blev drängen Eric Boman sjöman. Hos vilken skeppare eller på vilket fartyg han anställs vet vi inte. Edvin Gustavsson skriver i sin Väddöhistoria att Senneby vid 1800-talets mitt var den största sjöfartsbyn i Väddö. Där fanns skonerterna "Freden, Två bröder, Delphin, Nordstiernan och Minnet samt jakten Nordstiernan". Förmodligen var det hos någon av byns skeppare han blev anställd. Eftersom han var kyrkobokförd hos sin mor Cajsa Jansdotter, var det inga långa tidsperioder han var borta. Det var väl vanligen på resor till Stockholm med hö, spannmål, ved och fisk. Kanske gick resan ibland till avlägsnare hamnar på andra sidan havet.

Det var under sjömansåren som kyrkoherden i Väddö skrev den sällsynta anteckningen p.o. (primus optimale) framför Eric Boman's namn i husförhörslängden. Vilka bedrifter den unge sjömannen utförde vet vi inte, men de måste ha varit enastående.

Jan Ersson, den yngste sonen till Cajsa Jansdotter, flyttade år 1845 som dräng till kyrkvärden Anders Mattsson och hans hustru Cajsa Ersdotter i Kista. Där stannade han i två år, varpå han tog tjänst hos bonden Anders Pehrsson i Norra Senneby.

Hans psykiska hälsa var tydligen inte den bästa. Han flyttade hem till sin mor och anges i husförhörslängden 1853--1857 som svagsint

Eric Boman blir bofast i Senneby.

Sömanslivet är avslutat för Eric. Han stannar hemma för att ta hand om sin mor och sjuke bror. I husförhörslängden ändrar kyrkoherden samtidigt beteckningen före hans namn till p.e. eller c. vilket måste ha att göra med att han tagit ansvar för sina närmaste.

Eric Boman var i trettoårs åldern och började tänka på att bilda familj. Valet av livsledsagarinna föll på pigan Johanna Fredrica Jansdotter från grannbyn Södersund. Hon var född i Söderbyden 12/10 1834, alltså nära tio år yngre än Eric.

Den begåvade båtsmanssonen hade väckt Senneby böndernas

uppmärksamhet och ryktet om att skaffat sig fästmö hade spritt sig. Alla önskade att han stannade kvar i byn. Bönderna rådgjorde med varandra och beslöt att erbjuda Eric Boman och hans blivande hustru att som byggnadsplats fritt få disponera byns samfällda grusplats Grönlund 1. under makarnas livstid.

Detta var ett unikt erbjudande som Eric Boman tacksamt antog. Kontraktet skrevs den 16 dec. 1854 och undertecknades av fjorton jordägare i Senneby med namn eller bomärken. Handlingen infördes sedan i Domboken vid Lagtima Wintertinget med Häverö och Väddö skeppslag i tingshuset i Ortala den 22 februari 1855.

Nu kunde Eric Boman börja bygga huset som skulle bli hans kommande hem. Det tog lång tid, nära fyra år. Han var hela denna tid kyrkobokförd hos sin mor och sinnessjuka bror.

Den 5 dec. 1858 vigdes Eric Boman på Senneby ägor och pigan Johanna Fredrica Jansdotter från Södersund. Skriftligt samtycke lämnades av qvinnans broder J.F. Hedlund i Frötuna Backe.

Det var en ny, rymlig och säkerligen välbyggd bostad som de nyblivna makarna flyttade in i och firade sin första jul.

År 1859 den 13 nov. föddes deras första barn. Det var en pojke som fick namnet Jan Erik efter sin morfar Jan Erik Ersson i Risslingby i Söderby-Karl.

Den 9 april 1862 kom en flicka till världen. Hon fick namnet Johanna Mathilda, men året efter den 4 juli avled hon.

Alltsedan Eric Boman bildade egen familj har hans mor Cajsa Jansdotter och sjuka bror Jan Ersson Boman varit kyrkobokförda på samma ställe men har troligen inte delat bostad.

Gränsande till den nybyggda bostaden Grönlund 1. låg ett äldre hus på tomten Grönlund 2. Den ägdes av bonden Johan Erik Carlsson på Senneby nr.5. Av honom köpte Eric Boman och hans hustru år 1863 Grönlund 2. att nyttjas under 50 år. Köpesumman var 150 kronor.

Eftersom ingen ändring skedde i kyrkoboken de kommande åren angående bostadsorten för Eric Bomans mor och bror, är det troligt att de sedan många år tillbaka och i även i fortsättningen bodde på Grönlund 2.

År 1865 den 9 mars föddes ytterligare en flicka. Hon gavs namnet Emma Margareta. Vid födseln visade det sig att hon hade ett

höftfel vilket gjorde henne låghalt hela livet.

Carl Anselm, som blev sin mors ögonsten, föddes den 22 april 1872.

Tallas änka, Cajsa Jansdotter antecknas i kyrkoboken som "fattig" och hennes svagsinte son var "intagen", antagligen tidvis på sjukhus i Norrtelje. År 1875 blev dramatiskt. Det blev omöjligt att ha Jan Ersson Boman i hemmet. Han infördes till lasarettet i Norrtelje, där han i förvirrat tillstånd skar sig i strupen och avled den 8 september.

Arvskifteshandlingen efter honom finns bevarad. Den berättar att vid skiftet som förrättades den 12 jan. 1877 var tre syskon närvarande, nämligen brodern Eric Boman Senneby, systemen Greta gift med P. Österberg på Idön samt systemen änkan Catharina Melin från Mälby. Frånvarande på grund av sjukdom var modern, änkan Catharina Talja.

Boets behållning efter avdrag för införselkostnad till lasarettet, begravnings, boupptecknings och arvskifteskostnader visade sig vara förvånansvärt stort 766 kronor 45 öre. Det fördelades så att modern Catharina Talja erhöll 255 kr. 48 öre sykonen 170 kr. 32 öre vardera.

Skiftetshandlingen slutar med följande: "Med förestående arfskifte förklara vi oss härmed nöjda samt till fullo derefter bekommit våra andelar; beräffande vår moder eller Svärmoders andel får den tills vidare med afdrag för lefnadsomkostnader innestå hos E. Boman, som efter räkning framdeles redovisas. Datum som ofvan E. Boman.

Katharina, bomärke, Melin P. Österberg

Bevittnar

J.E. Davidsson

År 1878 avled Båtsmanskan Catharina Talja och nu har kyrkoherden slutat att anteckna p.e. eller c. framför Eric Bomans namn i husförhörslängden. Det styrker teorin att anteckningen betydde ett kärleksfullt omhändertagande av fattig mor och sjuk broder.

"Tusenkonstnären" Eric Boman och hans familj.

Genom sina mångsidiga kunskaper och färdigheter på många områden fick Eric Boman av Sennebyborna benämningen "Tusenkonstnären". Till honom gick man och fick hjälp med finare smidesarbeten, tillverkning av spinnrockar, vävstolar, möbler och prydnadsföremål. Han var skrivkunnig och hjälpte till med att formulera och skriva dokument av olika slag.

Åren gick. Äldste sonen visade samma hantverksskicklighet som sin far. Han lärde sig snickra, svarva och bygga fioler.

Dottern Emma Margareta lärde sig till sömmerska och blev med tiden en mycket skicklig sådan.

Carl Anselm var olik sina syskon. Tidigt fångades han av musikens makt. Även han utbildade sig i ett hantverksyrke. Han blev skomakare och tillverkade till sig själv ett par skor i fint skinn med höga klackar. Dessutom bar han örhängen, vilket inte var vanligt bland Sennebys manfolk.

Någon större arbetsiver ansågs han inte visa. Redan i tidiga ungdomsår spelade han tillsammans med Väddös storspelman Anders Andersson "Gåsvikarn", av vilken han lärde sig en mängd låtar. Birger Bjönerstedt har givit ut boken "Ölåtar och Spelmän" där artiklar om "Gåsvikarn" och Anselm Boman ingår. Han berättar att "Gåsvikarn" ansågs vara trollkunnig. Till hans utrustning hörde också en flaska brännvin tillsatt med olika ämnen till skydd mot trolldom från andra spelmän, och till tur för inneharen. "Gåsvikarn" dog 1887 och Anselm Bomans spelning tillsammans med honom blev inte så många år. Någon spelmansflaska med sprit hade Anselm aldrig med sig. Olikt de flesta spelmän smakade han aldrig starka drycker.

En udda person var han på flera sätt. Han såg och hörde saker som vanliga människor ej uppfattade. Storhetstiden som spelman inföll under 1800-talets slut och första delen av 1900-talet. Då spelade han på logdanser, bröllop, födelsedagskalas och festplatsen Vikingalunden på Väddö. En minnesvärd spelning deltog han i på en danstillställning under Stockholmsutställningen 1897. Förutom fiolen spelade han även på ett magdeburger drag-

Eric Boman med hustrun Johanna
Fredrica och barnen Emma Mathilda
och Jan Erik.

Ungdomarna Boman i Grönlund,
Emma Mathilda, Jan Erik och
Carl Anselm.

Emma Mathilda Boman 1865-1937.

Spelmannen Carl Anselm Boman
1872-1939.

spel.

All denna musikutövning med upptagna helgdagar och långa nätter tog tid och kraft. Han var spelman och yrkesverksamheten kom i andra hand. Spelpengar kanske gav ett bidrag till livsuppehållet.

Eric Bomans hustru, Johanna Fredrika, var tydligen en självupptagen och känslokall person. Uppenbarligen önskade hon av någon anledning, kanske av svartsjuka eller tanke på sin egen omvårdnad vid livets slut, att se sina barn ogifta.

De tre barnen bodde alla hemma. Då äldste sonen Jan Erik blev kär i pigan Maia Sofia Mattsdotter från Södersund och 1887 berättade att hon skulle få barn reagerade mor Johanna Fredrika våldsamt. Delvis beroende på skammen över att hennes barnbarn hade avlats före äktenskapet, men troligen mest för att det korsade hennes planer att barnen skulle bli ogifta.

Den blivande sonhustrun hade dock gott rykte. Hon var dotter till bonden Matts Ersson och hans hustru Brita Maja Granström i Sankarby Väddö. Bestrafningen blev att Jan Erik skulle bli arvlös. Detta drabbade givetvis hans sinne mycket hårt.

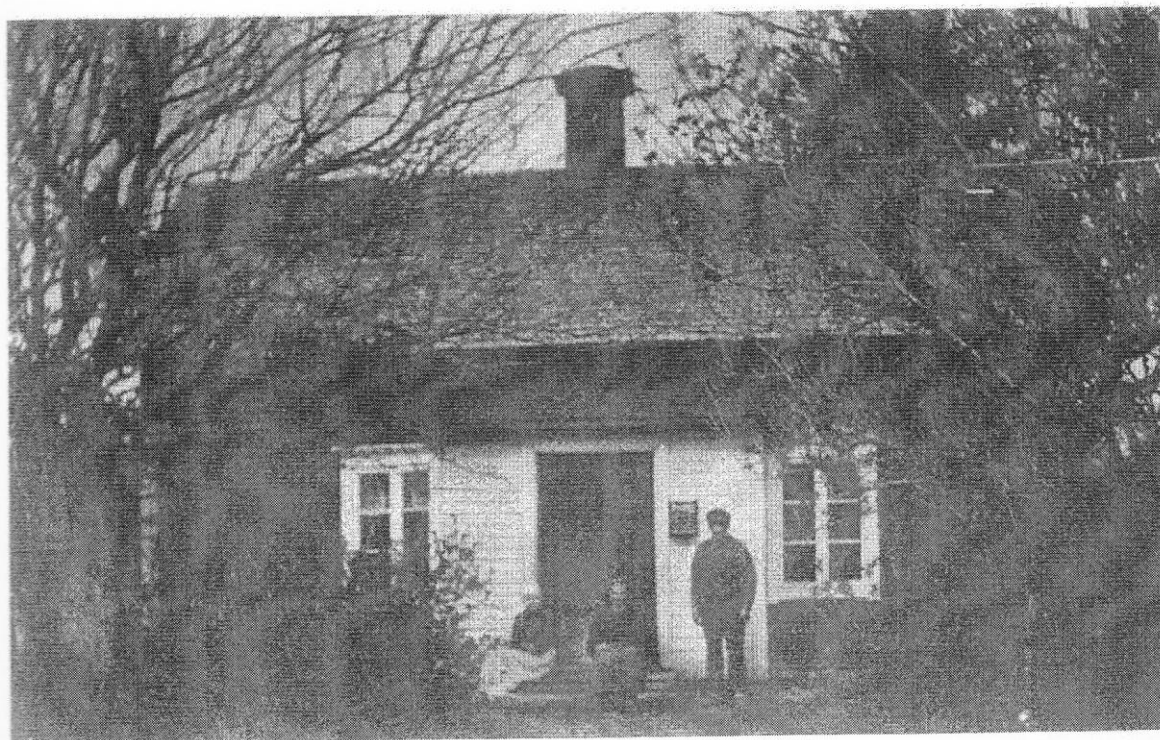
Fadern Eric Boman hade större förståelse för sonens belägenhet. En bostad för de båda ungdomarna måste planeras. I grannskapet till hemmet Grönlund låg ett jordområde kallat Bakstängan. På detta område låg båtsmanstorpet nr.73 där f.d. båtsmannen Färgman tidigare bott. Färgman bodde i Ragnarö men hade rätt till stugan så länge han levde. Området var över sex tunnland stort och beväxt med skog och buskar. Ägare till Bakstängan var August Olsson och Josefina Jansdotter från Senneby. Av dem köpte år 1887 Eric Boman och sonen Jan Erik detta område för 400 kronor att nyttjas under 50 år.

Här började nu Jan Erik Boman bygga sitt och sin blivande hustrus hem. Det blev en stuga bestående av kök, kammare och ett stort rum på nedre botten samt en kammare på övre botten. Det stora rummet skulle användas som verkstad för tillverkning av möbler, vävstolar, svarvning av spinnrockar, askar av olika slag samt tavelramar och prydnadsföremål.

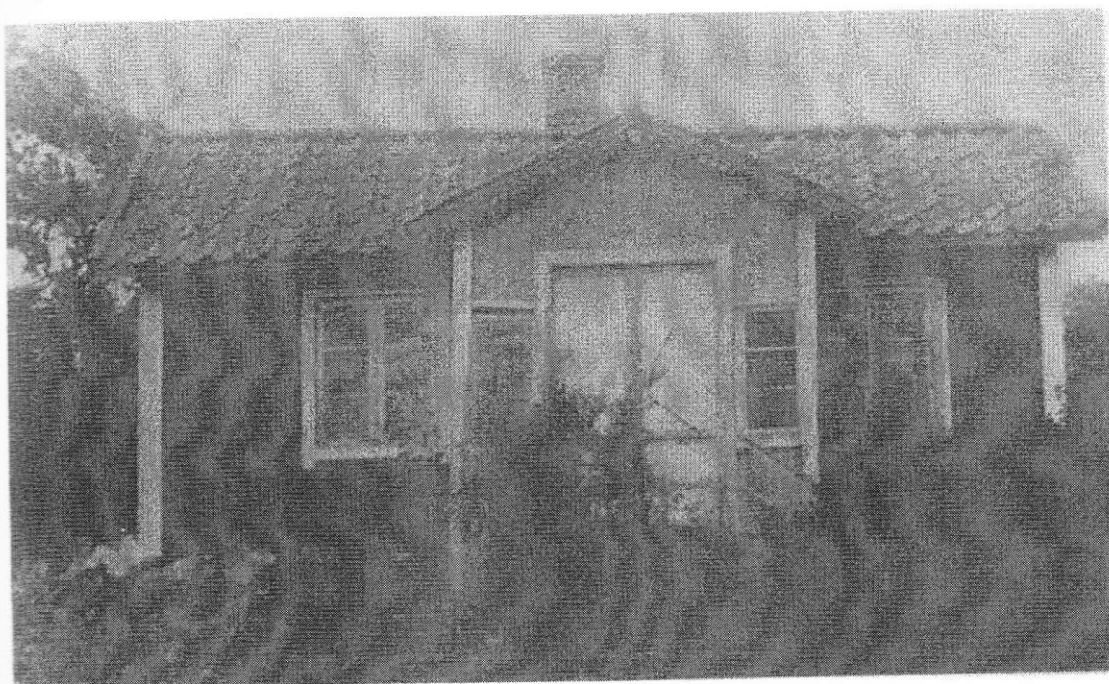
Den 23 maj 1888 vigdes snickarsonen Jan Erik Boman från Senneby och pigan Maria Sofia Mattsdotter från Södersund. Den nya stugan var inte färdig varför de nygifta måste bo "inhyses"

Grönlund. Emma Mathilda, Kalle Strömberg, Carl Anselm och två fosterflickor.

Bomans. Emmy, Maria Sofia och Jan Erik Boman.

Enlund, Båtsmanstorp N:o 74.

Färgmans, Båtsmanstorp N:o 73.

hos Jan Eriks föräldrar. Med Johanna Fredrikas inställning till deras äktenskap förstår man att det inte kunde vara någon lycklig början på deras samliv. Den 14 sept samma år kom det väntade barnet. Det var en flicka som fick namnet Jenny.

Nybygget vid Bakstängan blev troligen inte färdigt förrän i slutet av år 1888. Den 5 jan. 1889 upprättade Eric Boman en skrivelse i vilken han tilldelade sonen Jan Erik hälften av sina snickarverktyg som lön för det arbete han utfört åt honom. I samma skrivelse tilldelas dottern Emma Mathilda vävstol med alla dess tillhörigheter, symaskin med dess tillbehör, en uppbäddad säng och fri bostad i kammaren, för hennes arbete i hemmet.

I en skriftlig överenskommelse den 5 april 1899 överlät Eric Boman och hans hustru Johanna Fredrika till sonen Carl Anselm deras andel i Bakstängan som vederlag för det arbete han utfört och kommer att utföra åt dem.

Den femtioåriga besittningsrätten på boplatsen Grönlund 1 skulle om några år var till ända. Därför begärde Anselm Boman av Senneby byamän att få köpa den. Hans önskan beviljades och den 4 febr. 1900 undertecknades köpebrevet av samtliga tjugofyra byamännen. Köpesumman var 200 kronor med förbehållet att Eric Boman och Johanna Fredrika skulle få behålla sina rättigheter på platsen under sin återstående livstid.

Jan Erik Boman och Maria Sofia. Deras liv vid Senbyberg N:o 1.

Efter nybygget på Bakstängan fick platsen byta namn. Den kallas därefter Senbyberg nr.1.

Huruvida det var hotet om att förlora arvslotten eller andra orsaker vet man inte, men Jan Erik började hemfalla åt spritmissbruk. Spriten var lättillgänglig. I nästan varje gård vid den tiden kosumerades sprit dagligen, och Senneby bönderna var inget undantag. Det berättas att spriten förvarades i stora kärl med vidhängande skopa. Var och en som önskade kunde förse sig efter behov.

För Jan Erik Boman ökade behovet alltmer. Allvarligast var att han ibland greps av dilerium och blev mycket våldsam. Hustrun

Maria och dottern Jenny hade det inte lätt. Vid flera tillfällen måste de fly från hemmet och ta skydd hos farfar, farmor, Emma och Anselm vid Grönlund, då Jan Erik hotade att slå ihjäl dem med en yxa.

Själv var han väl medveten om sitt missbruk. Barnen har berättat att han ofta låg på knä och bad till Gud, att han skulle bli befriad från det. Han blev också bönhörd. Senare i livet använde han alkohol endast i måttliga mängder.

Med anledning av Jan Eriks spritmissbruk och de följder det förde med sig, vistades dottern Jenny en stor del av sin barndom i farfar Eric Bomans hem. Hon blev accepterad av farmor Johanna Fredrika och mellan farfar Eric och Jenny skapades ett ömsesidigt förtroendefullt och gott förhållande. Till Jenny gjorde han en fin chiffonjè och en spinnrock med vackra pärlemorinläggningar. Faster Emma gjorde till ett porslinshuvud en dockkrop av tyg, och farfar försåg den armar och ben av trä. (Den dockan finns ännu bevarad hos vårt äldsta barnbarn som också heter Jenny)

Förhållandet till farmor var mera reserverat. Hon tyckte att hon inte var snäll. Faster Emma kom hon nog bättre överens med. Hennes intryck av farbror Anselm var att han var något underlig. Hon har berättat, att då hon en gång var på promenad med honom, hade han uppmanat henne att stanna och stiga åt sidan. Själv tog han av sig mössan och stod så en stund med böjt huvud, samt förklarade sedan att ett liktåg hade passerat, och att någon i i byn nu snart skulle dö. Han uppfattade även andra varsel om kommande dödsfall. Då såg han brinnande ljus i fönster eller på gården där dödsfallet skulle inträffa.

Anselm ägnade sig också åt spiritistiska övningar för att komma i kontakt med med avlidna. Nanny, Jan Erik och Marias andra dotter, berättade att hon och hennes far var på besök hos Anselm och Emma. De blev då placerade kring ett trebent bord, som de skulle lägga bägge händerna på. Hur ceremonien gick till är oklart, men efter en stund började bordet röra på sig, varpå Jan Erik sade till Nanny, "nej nu går vi hem."

Eric Boman lämnar jordelivet.

Den 21 jan. 1903 avled snickaren Eric Boman i Grönlund av slaganfall. Den 1 oktober samma år förrättades bouppteckning, som visade en behållning av 779 kronor 69 öre. Ett inbördes testamente företeddes, som gav änkan rätt att sitta i orubbat bo under sin livstid.

Jan Erik Bomans mor, som hotade att göra honom arvlös om han gifte sig, beslutade sig nu för att göra allvar av hotet. Hon var antagligen medveten om att han hade rätt till laglotten i arvet. I ett dokument upprättat den 21 okt. 1903 kallat "Förening" beräknas hans laglott till 100 kronor. Den bestod av smidesverktyg efter bouppteckningens värderade belopp förhöjt med 50 % till 39 kronor 42 öre samt kontant 60 kronor 58 öre.

Jan Erik Boman lovade att inte föra något klander i framtiden mot denna förening, samt intygade att han tidigare fått hälften av faderns snickarverktyg.

Undertecknat av Johanna, bomärke, Fredrika Boman

Jan Erik Boman

Sedan slutet av 1800-talet hade Johanna Fredrika varit ständigt sängliggande och förblev så till 1917 då hon avled. Någon sjukdomsorsak har inte uppgivits. Dottern Emma var oumbärlig för hennes vårdnad med mat och hygien. Någon överdriven tacksamhet för detta tycktes hon inte visa. Däremot när sonen Anselm kom hem från sina spelningar och satte sig vid hennes säng och frågade: "Hur är det med dig mamma?" var hennes svar: "Hur skulle jag klara mig om jag inte hade dig Anselm." Vad Emma tänkte då hon hörde detta kan man föreställa sig.

Både Emma och Anselm hade i sina ungdomsår haft sina käresta. Emmas kärleksförhållande gjorde mor Johanna Fredrika snabbt slut på. Hon hade andra planer. Emma skulle vara ogift och bli hennes hjälp till livets slut.

Då Anselm kom hem och visade upp sin utvalda, en sömmerska, blev modern våldsam. Hon kastade sopborste och sopskyffel på henne. Ingen skulle komma och ta hennes ögonsten från henne. Flickan, som tog mycket illa vid sig av sådan välkomsthälsning,

lär ha dött en tid därefter. Man ville påstå att det var av sorg över att hon inte fick gifta sig med Anselm.

När några år av 1900-talets början hade gått, tog Emma och Anselm Boman fosterbarn. Om det var längtan efter barn eller en möjlighet att få en ökad inkomst är ovisst. Kanske var det båda alternativen som spelade en roll. Minst fyra av barnen var flickor samt en pojke. Han hette Carl Strömberg och var född 1904. Kanske såg Emma och Anselm dem som ett stöd och en hjälp för den kommande ålderdomen. Det har berättats att det rådde extrem sparsamhet och hård diciplin i deras hem. Inget fick förfaras eller förslösas.

De ekonomiska för hållandena förbättrades vid Grönlund. År 1910 köpte Anselm Boman fastigheten Grönlund 2. för 150 kronor. Grönlund 2. hade år 1863 för 150 kronor upplåtits att bebos av Eric Boman och Johanna Fredrika Jansdotter under 50 år. Nu var Anselm Boman ägare av både Grönlund 1. och 2. samt dessutom hälften av Senbyberg 1.

Åter till Senbyberg N:0 1.

Jan Erik Boman i Senbyberg arbetade idogt mellan dryckesperiderna med uppodling av mark, med snickeri och svarvning. Stor hjälp hade han av hustrun Maria, som var en stark och arbetsam kvinna. Jan Eriks svarvningsarbeten gick hon omkring i bygden och sålde. Hon deltog i åkrarnas uppodling och var dragkraften framför ådret när åkern skulle beredas för sådd. En ko och kalv kunde efter hand det lilla bostället föda.

Åtta år efter Jenny föddes en flicka den 27 maj 1896. Hon fick namnet Beda Nanny. Nära tre år därefter, den 14 mars 1899 föddes Emmy Mathilda. I början av 1900-talet kom en pojke till världen. Han hade ingen analöppning och dog strax efter födseln.

På grund av Jan Erik Bomans dryckesbegär måste familjens ekonomi vid denna tid vara ansträngd. Tillsammans med sin far hade Jan Erik 1887 köpt Bakstängan med tillhörande båtsmanstorp för 400 kronor, gällande en tidsperiod av 50 år. Han hade byggt bostad, röjt och odlat mark samt skaffat ko och höns.

Snickaren Jan Erik Boman 1859-1938.

Maria Sofia Matsd. Boman 1862-1948.

Jenny Boman Jansson 1888-1961,
med sin docka, gjord av faster Emma
och farfar Eric Boman.

Nanny Boman Persson 1896-1986.

År 1898 erbjöds tillfälle att få köpa fastigheten för evärdelig tid. Säljare var Carl August Jansson och priset 175 kronor. Bror Anselm, som övertagit sin fars andel i Bakstängan, genomförde köpet gemensamt med Jan Erik och blev ägare av halva fastigheten. Enligt min åsikt en bra affär för Anselm, genom att fastigheten måste ha ökat väsentligt i värde med den bygghet och det odlingsarbete som utförts där sedan 1887.

I början av 1900-talet fick Jan Erik Boman en stor beställning från Väddö Folkhögskola. Han skulle tillverka vävstolarna till de kvinnliga elevernas hemslöjdsundervisning.

För att hjälpa upp den ekonomiska situationen deltog han i fördjupningen av Väddö kanal år 1900 med grävning för hand.

Som tidigare nämnts tillbringade Jan Erik och Maria Sofias äldsta dotter Jenny en stor del av sin barndoms och ungdomstid vid Grönlund. Sin skolgång gjorde hon förmodligen i Västernäs.

Hon har berättat att en av skolkamraterna, Rikard Cegeblad, var mycket förtjust i henne. Familjen Cegeblad som bodde i Västernäs sysslade med skrot och hästhandel. Sönerna till Rikard Cegeblad blev bilhandlare i Stockholm och Schebo.

Även systemen Nanny och troligen också Emmy gick i samma skola. I Väddö kyrka blev de sedan konfirmerade.

Dottern Jenny lämnar hemmet.

Då Jenny var 15 år fick hon plats hos en äldre kvinna i Senneby och därefter på ytterligare ett ställe. Troligen år 1908 tog hon anställning som piga hos Andreas och Ida Eriksson i Husinge Väddö. Till hennes flyttning hade pappa Jan Erik gjort en dragkista i björk. Det var en stor och gedigen möbel. Så stor att den inte gick att få upp på vindsvåningen vid Husinge utan att trappan måste byggas om. Jenny tänkte då, att efter så mycket besvär måste jag stanna länge här. Så blev det också, hon blev kvar vid Husinge i nio år. Där träffade hon Sigfrid Jansson som blev dräng på samma gård.

De gifte sig 1917 och Sigfrid startade ett häståkeri vid Älmsta. Det lyckades inte så bra. Det var inte Sigfrids starka sida att stå

Familjen Boman, Senbyberg. Jan Erik Boman med hustrun Maria Sofia Matsd. och döttrarna Jenny, Nanny och Emmy.

till tjänst med skjuts alla tider på dygnet. Då ett jordbruksarrende år 1918 blev ledigt i Råda by i Söderby-Karl beslutade man sig för att bli lantbrukare. Det var dyrtid på grund av första världskriget. Deras husbondefolk på Husinge ställde upp med penninglån till djur och inventarier. Ett lån som Andreas Eriksson i Husinge senare ansåg vara en björntjänst, eftersom priserna i början av 1920-talet sjönk katastrofalt. Deras hjälpsamhet och förtroende för sitt förra tjänstefolk var sällsynt och anmärkningsvärt. En gärning som Jenny aldrig glömde.

Under åren vid Råda föddes deras fyra barn, Eva 1918, Rut 1920, Sven 1921 och Sonja 1923.

Jenny Boman var alltsedan ungdomsåren inställd på att hjälpa människor i svårigheter. Under sina tjänsteår vid Husinge anslöt hon sig till Helgelseförbundet, en religiös rörelse liknande baptisterna, som var verksam på orten. Sin gudstro bevarade hon till livets slut. Filadelfiaförsamlingarna i Ortalalund på Vaddö, Norrtelje och Upplans-Tuna blev i framtiden hennes andliga hemvist

När Jenny Boman och Sigfrid Jansson gift sig och fått eget hem, gick hon till sin faster Emma och farbror Anselm för att hämta sin chiffonjè och spinnrock, som farfar Eric gjort till henne.

Faster Emma, som tydligen ärvt något av sin mors lynne, förklarade att detta inte fick ske. Chiffonjèn skulle nämligen fostersonen Carl Strömberg ha, och den fina spinnrocken med pärlmorinläggningar tog hon själv hand om. I stället fick hon Emmas spinnrock av en mer vanlig modell. Jenny kände sig djupt besviken, förorättad och kränkt, men ville inte protestera. Minnet av förorättelsen lämnade henne aldrig.

Nannys tur att ta pigjtjänst.

Den andra dottern i Bomanska hemmet i Senneby, Nanny Matilda, fick tidigt ge sig ut i förvärvslivet. Hennes första anställning blev som piga hos prästgårdsbonden i Vaddö. Hon har själv berättat, att vid första måltiden där, iaktogs hon uppmärksamt av husbonden. Efter måltidens slut yttrade han : "Hon är duktig att äta ser jag, är hon lika duktig att arbeta blir det nog bra."

Efter ytterligare anställning på andra ställen kom hon som piga

Brudparet Jenny Boman – Sigfrid Jansson 1917.

Brudparet Nanny Boman – Jonas Persson 1937.

till syster Jenny och svåger Sigfrid i Råda.

Våren 1924 flyttade familjen till Moxboda i Hargs församling, och Nanny följde med. Hon hade då haft ett kärleksförhållande med en son i en av granngårdarna i Råda. Det hade resulterat i att Nanny hade blivit gravid, vilket hon inte var medveten om vid flyttningen.

Hon fortsatte att vara i tjänst hos sin syster och svåger. I Moxboda blev hon sannolikt troende, tillhörande Helgelseförbundet som Jenny och Sigfrid. Den 12 december 1924 födde hon sitt väntade barn. Det blev en flicka som fick namnet Gunny. En påfrestande tid väntade för Nanny. Förutom känslan av synd och skam över att ha fött ett oäkta barn skulle faderskapet fastställas. Tillsammans med den utpekade fadern blev hon kallad till häradsstinget.

Svåger Sigfrid följde med som stöd och hjälp. Den inkallade mannen från Råda tog på sig faderskapet, men underhållsbidrag för flickan kom endast sporadiskt att betalas.

Livet hade på ett radikalt sätt förändrats för Nanny Boman. Hon var en ensamstående mor med försörjningsplikt för ett barn. Det var otänkbart att stanna kvar i tjänsten hos syster och svåger. I sitt betryckta läge skrev hon ett brev till sin far Jan Erik Boman i Senneby. Hon formulerade det så, att hon kunde tala om en glad nyhet, hon hade fått en flicka, och hon bad att få komma hem.

Svaret från fadern blev att han inte ansåg det som en glad nyhet, men att hon var välkommen hem. Kanske gick hans tankar tillbaka till hans egen belägenhet då han berättade för sina föräldrar att hans käresta väntade barn.

Nanny blir egen företagare.

Nanny och dottern Gunny flyttade hem till Senneby. De fick sin bostad i båtsmansstugan på Jan Erik Bomans tomtområde. Den gamle båtsmannen Färgman, som hade rätt till stugan under sin livstid, hade avlidit.

Nanny måste dock ha en utkomstmöjlighet. Hon beslöt sig för att bli stickerska och beställde en stickmaskin. Med stickmaskinmaskinen kom en instruktör, som undervisade henne hur den

skulle användas, och vilka möjligheter som fanns att skapa olika alster. Nanny var en god lärjunge och utvecklade arbetet till en konstart. Hennes arbeten fick god avsättning och nyare och mer avancerade maskiner inköptes. Med en sparkstötting gick hon på vintrarna omkring i bygden och sålde sin produktion.

Systemn Emmy var henne stundom behjälplig i arbetet. Sin religiösa hemvist hade Nanny i filadelfiaförsamlingen vid Ortalalund. Flickan Gunny blev mormor Maria Sofias solstråle och givetvis ganska bortskämd.

Vid Grönlund bestämde faster Emma och farbror Anselm i ett testamente daterat den 13 mars 1930, att deras fosterson Carl Ivar Strömberg efter bådas död skulle ärva all deras kvarlåtenskap. Anselm var väl medveten om att därmed skulle en hel del arvegods, som Jan Erik gått miste om, gå ur slakten. För att undvika detta föreslog Anselm att Nanny och Carl Strömberg skulle gifta sig med varandra. Nanny kunde dock inte tänka sig ett sådant arrangemang, dels var den tilltänkta maken åtta år yngre och dels kände hon ingen dragning till honom.

Nanny arbetade flitigt vid sina stickmaskiner för att försörja sig och dottern Gunny. På fritiden deltog hon i filadelfiaförsamlingens verksamhet. Tillsammans med några kvinnor från andra trossamfund höll hon söndagsskola i Senneby. Hon hade god sångröst, spelade cittra och blev därför mycket uppskattad som söndagsskollärare.

Jennys familj och besöken i Senneby.

Minst en gång varje år besökte dottern Jenny och hennes barn föräldrahemmet i Senbyberg. Då hälsade man också på faster Emma och farbror Anselm i Grönlund. Under åren då de bodde i Moxboda, skjutsade Sigfrid dem till Hargshamn, varifrån de åkte med båt till Älmsta brygga, där morfar Jan Erik mötte dem. År 1929 flyttade till Tomta i Vaddö, och då blev avståndet till mindre och besöken flera. Ibland åkte man båt från Tomta brygga, ibland företogs resan till fots eller med häst.

Morfar Jan Erik hälsade också på dotter och måg i Tomta. Då gick han vanligen den långa vägen från Senneby, men ibland åkte han med kanalbåten. Även mormor kom ibland på besök.

Morfar, som hade en släkting i Byholma bortom Grisslehamn, passade på att hälsa på där när han var till Tomta. Vid ett sådant tillfälle fick Sonja följa med. På hemvägen passerade de Albert Engströms villa i Grisslehamn. Innanför grinden till hans tomt låg en mina, som väckte Jan Eriks intresse. Antagligen stod det ett anslag på grinden att tillträde var förbjudet, eftersom Sonja varnade sin morfar för att gå in på tomten. "Det kan väl inte göra något att titta på minan", sade Jan Erik och öppnade grinden med påföljd att en rasande och skällande Albert Engström kom ut. I stor förskräckelse sprang Sonja ensam hem till Tomta.

Mellan kusinerna Sonja och Gunny, som var i ungefär samma ålder, skapades ett syskonlikt förhållande. Det kom att bestå så länge Gunny levde. Sonja har berättat, att hon hos Nanny hade större frihet än i hemmet i Tomta och att Gunny var mycket bortskämd av sin mormor Maria.

Hos Nanny blev de båda flickorna serverade choklad på sängen. Men Sonja hade mindre angenäma minnen av mormor Marias stora gröt och vällingportioner som måste ätas upp.

Morfar Jan Erik, som tappat en del av sina tänder, kunde inte äta det hårda hembakta brödet. Det malde han på en speciell kvarn och förtärde det tillsammans med hemkärnat smör.

Jan Erik Boman hade ett omätligt läsbehov. Han prenumererade på ett flertal tidskrifter. Dem var han mycket rädd om, men under hans noggranna tillsyn fick flickorna Sonja och Gunny läsa i dem. Jan Erik, som även ägnade sig åt bokbinderi, band in en del av dem i bokform. På auktioner i bygden köpte han en hel del böcker, och om de var i dåligt skick band om dem. Därför fick han med tiden ett omfattande bibliotek.

Jennys äldsta dotter Eva, som är fem år äldre än Sonja, minns också mormors stora grötportioner, men även de goda pannkakorna gjorda på en blandning av ärt och vetemjöl. De serverades med rårörd lingonsylt. Eva tyckte det var en delikatess. Hon berättar om besöken hos faster Emma och farbror Anselm. I deras hem var det tydligen Emma som styrde och ställde, medan Anselm fick foga sig efter Emmas vilja.

Jennys andra dotter Rut kommer ihåg den speciella "bitkvarnen" som morfar Jan Erik malde sitt bröd på. Smaken är som bekant olika. Eva upplevde mormors pannkakor som en delika-

tess medan Rut och Sonja tyckte motsatsen. Enligt Rut bryggdes mycket enbärdricka i det Bomanska hemmet. Många s.k. "luffare" gick på den tiden längs vägarna. En av dem kallade man "Nykterhets Johan", inte för att han ägnade sig åt nykterhet utan hellre tvärtom. Hos Jan Erik och Maria Boman var han van att bli bjuden på deras enbärdricka. Det ransonerades till en liter vid varje besök, anars kunde han dricka upp hela lagret. Mormor Maria Sofia Mattsdotter, var som tidigare nämnts, född i Sankarby på södra Vaddö. Hennes far Matts Ersson dog 1892, och honom hade Jan Erik och Maris barn inga minnen. Däremot kom deras mormor, Brita Maja Granström på besök. Det var lång väg att gå, och hon klagade över att hon fick "så ont i bjenen." Maria Sofia hade två helsyskon, Margret Mathilda och Anders Bernhard. Brodern drunknade i unga år. Han blev i dimman påseglad av en annan båt. Syster Magret hade efter att ha haft platser på olika ställen kommit till Stockholm som hembiträde. I början av 1930-talet kom hon till sin syster och svåger i Senbyberg. Hon var då cancersjuk och sköttes av Mari. Ruts mormor Mari berättade, att när hon satt vid systemens dödsbädd, fick hon en känsla av att något lämnade rummet genom det öppna fönstret.

År 1937 slutade Emma Boman i Grönlund sina dagar. Ende arvtagaren var enligt testamente brodern Anselm. Ett undantag hade hon dock gjort. Bror Jan Eriks dotter Jenny, som hon nekat att hämta chiffonjèn och spinnrocken, skulle ha 100 kronor av kvarlåtenskapen. Kanske hade hon ånkrat sitt tidigare handlande.

Nya tider vid Senbyberg och Grönlund. De gamla går bort, de unga gifter sig.

År 1936 inträffade en stor händelse i Nanny Bomans liv. Hon uppvaktades av en tio år yngre man och drabbades av den stora kärleken. Mannen hette Jonas Persson och var dräng vid Kista i närheten av Senneby. Problemet var att Jonas inte tillhörde de troendes krets, men det gick att övervinna. Jonas Persson blev frälst. Det var, som det visade sig i framtiden, "en omvändelse under galgen", vilken inte gav någon förändring av hans moral

och livsstil.

Nannys förhoppning var att även hon skulle få en familj. Eftersom Jonas visade stor omtanke om dottern Gunny, var detta en betydande orsak till att hon beslutade sig för giftermålet.

Den 21 febr. 1937 ingicks äktenskapet och Jonas Persson flyttade från Kista till båtmansstugan vid Senbyberg. En period av tio år med bekymmer och besvikelser följde för Nanny Persson.

Den man hon trott så gott om visade sig vara en arbetsskygg person, hade ett barn i ett tidigare förhållande, var otrogen och opålitlig i många avseenden.

Jan Erik Boman avled 1938, året efter sin syster Emma. Han kunde inte glömma de olyckliga åren i början av hans och Maris äktenskap. På dödsbädden sade han gång på gång till hustrun:

"Tänk så bra vi kunde ha haft det om jag inte haft sånt begär efter spriten."

Bror Anselm tog Jan Eriks bortgång hårt. Han var nu ensam kvar av de Bomanska syskonen. Fostersonen Carl Strömberg hade fått en livledsagarinna. Hon hette Elin och hade en sjuårig dotter vid namn Ingeborg. De blev Anselms Bomans stöd och hjälp under hans återstående liv, som blev kort. Han avled 1939, de tre syskonen Boman hade dött under tre år efter varandra.

Nanny och Jonas Persson flyttade från Senneby och Jonas tog plats som lantarbetare. Även Nannys dotter Gunny flyttade. Hon var nu så gammal att hon kunde försörja sig själv.

En tragisk förändring i Maria Sofias och dottern Emmys liv.

För Maria Sofia och dottern Emmy förändrades livet dramatiskt de sista åren av 1930-talet. Nanny gifte sig och maken Jan Erik dog 1938. Vid Grönlund dog Jan Eriks båda syskon Emma och Carl Anselm åren 1937 och 1939. Dessutom flyttade Nanny och Jonas och det gjorde också Gunny.

Maria och Emmy blev ensamma kvar vid Senbyberg. Emmy, som sedan barndomen ansetts vara klen till hälsan fysiskt och kanske även psykiskt, blev under 1930-talets sista år

märkbart försämrade. Hon trodde att hon var gravid och man misstänkte att Nannys make hade utnyttjat henne. Några bevis för detta fanns dock inte. Emmy blev alltmer förvirrad. Hon klippte sönder sina kläder, slog sönder möbler och brände upp dem liksom en stor del av faderns inbundna böcker.

Maria Sofia, som förut varit frisk, förutom ett ständigt ringande ljud i öronen (tinnitus), började bli glömsk och få underliga föreställningar. Hon blev, som det på den tiden kallades, åderförkalkad (senildement). Grannar till de båda kvinnorna såg dem ute på nätterna. De tordes inte vara inomhus på grund av de hörde någon som borrhade i väggarna.

Emmy hade förmyndare, och han ansåg att förhållandet inte kunde fortgå. Emmy fick flytta till ålderdomshemmet i Väddö, och Maria Sofia kom till dottern Jenny som då bodde i Lohärad. Det gick inte för henne att bo där. Hon försvann gång på gång. Kroppsligen var hon frisk och hade inga svårigheter att förflytta sig.

Även Maria Sofia blev intagen på Väddö ålderdomshem. Mor och dotterns sjukdomstillstånd försämrades och båda kom till Norrtelje lasarett. Där dog Maria Sofia 1948, medan Emmy blev intagen på ett hem för sinnesförvirrade i Knivsta.

Auktion på deras tillhörigheter och fastigheten Senbyberg hölls år 1946. Jan Erik Bomans bandsåg och svarv liksom Nanny Bomans första stickmaskin inköptes av en person med intresse för gamla föremål. Då Väddö hembygds och fornminnesförening år 1946 fick Kista i donation som hembygdsgård skänktes föremålen från det Bomanska hemmet dit. Där är de nu utställda och påminner om gångna tiders hantverk.

Elin och Carl Strömberg i Grönlund, som enligt testamente var ägare av halva fastigheten, köpte de Bomanska arvingarnas del. De avstyckade och sålde Senbyberg 1. men behöll båtsmanstorp nr. 73. Det och Grönlund 1 och 2 ägs i dag av barnbarn till Elin Strömberg.

Nannys misslyckade äktenskap men ett lyckligt slut på hennes liv.

Nanny och Jonas Persson flyttade från Senneby och tog plats som lantarbetare. Det blev flyttningar varje år eftersom Jonas misskötte sitt arbete. För att bidra till inkomsten åtog sig Nanny handmjölkning på gårdarna.

Sin stickningsmaskin hade hon med sig och tillverkade så många arbeten hon orkade. Jonas gick omkring i bygden och sålde dem. Nanny bestämde priset, men Jonas tog ut ett högre belopp och stoppade överskottet i egen ficka.

Det hårda arbetet tog på Nannys hälsa och krafter. Hon blev inlagd på sjukhus för ledgångsreumatism. Då hon återkom till hemmet efter sjukhusvistelsen blev måttet rågat. Maken Jonas hade under hennes bortovaro tagit till sig en annan kvinna.

Nanny flyttade till Jennys dotter Rut och hennes make Åke Malmlöv i Norrfjäll Väddö, där hon hjälpte till med barnpassning. Med Åkes hjälp begärde och erhöll hon skilsmässa. Den fick laga kraft 1948.

Hon återfick medlemskapet i filadelfiaförsamlingen i Ortalalund. Genom Jonas eskapader hade de båda tidigare blivit strukna. Efter något år fick hon anställning och bostad som vaktmästare vid församlingens kapell i Ortalalund. Stickningsarbete bidrog till hennes försörjning.

År 1956 flyttade hon till syster Jenny som nu bodde vid Vallby i Faringe. Där blev hon, viken Jenny tidigare var, medlem i Uppl. Tuna filadelfiaförsamling. De sista åren av sin levnad tillbringade hon på ålderdomshemmet Björkgården i Knutby.

Där avled hon 1986, och på Faringe kyrkogård vilar de båda systrarna Jenny och Nanny Boman från Senneby sida vid sida i samma grav.

Gunnys korta liv och dottern Sonja.

Gunnys första plats blev hos en lantbrukare i Eka by i Estuna. Efter flera anställningar kom hon till Nässja gård i Gottröra. Där träffade hon Arvid Björk och gifte sig med honom 1944. Arvid fick plats som lantarbetare vid Skalhamra i Gottröra, och de bosatte sig där. Samma år den 2 dec. födde hon på Lövenströmska Lasarettet i Hammarby en dotter, som fick namnet Sonja. Födelsen gick bra, och Gunny skulle efter några dagar resa hem med sin flicka. Då hon den morgonen steg upp ur sängen, tre dagar före sin 20-årsdag, drabbades hon av en blodpropp och avled. Arvid Björk kunde inte själv ta hand om sin nyfödda dotter. Hos hans syster Greta och hennes make fick Lill-Sonja sitt fosterhem under de första åren. De var barnlösa och bodde också i Gottröra. Arvid Björk gifte sig på nytt, och då Lill-Sonja var fyra år, hämtade han henne till sitt nya hem.

Jenny Boman-Janssons dotter Sonja och Gunny hade, som tidigare nämnts, ett syskonlikt förhållande. De brevväxlade flitigt med varandra och träffades ofta. Gunnys sista brev till Sonja skrev hon på sjukhuset innan hon skulle åka hem. Det blev aldrig postat. Sonja fick det senare.

Sorgen vid Gunnys död var stor för Nanny. En tröst var dock att hon lämnat efter sig ett barn. För Nanny blev Lill-Sonja ljuspunkten i hennes återstående liv.

Sitt nya hem fick Lill-Sonja vid Beateberg i Rö socken där Arvid Björk var anställd. Då hon var 14 år tog hon plats som barnjungfru i Stocksund och senare Näsby park. Hennes arbetsgivare där föreslog att hon skulle söka en yrkesutbildning. Då A.B. Åhlén & Holm i Stockholm erbjöd en ettårig handelskola, som bestod av ena veckan teori och ena veckan praktik, anmälde sig Sonja till denna och blev antagen. Efter avslutad kurs fick hon plats på ett av företagets varuhus. Hon träffade dansken Erik Rasmussen, som arbetade i Stockholm, och beslöt att han skulle bli mannen i hennes liv.

Gunny Boman

Brudparet Gunny Boman Björk och Arvid Björk 1944.

Strybrolund, Gottröra

Brudparet Gunny och
Arvid Björk.

Fr.v. Jonas Persson,
Ingvar Öhman, Nanny
Persson, Sonja Jansson,
Sven Jansson,
brudgummens föräldrar
Karl och Siri Björk.

Eriks familj hade ett restuarangföretag och konditori i en stad på Sönder Jylland i Danmark, och de bestämde sig för att flytta dit. Vistelsen där blev endast ett halvt år.

År 1964 var de tillbaka i Stockholm. Erik fick anställning hos Metro Butikerna A.B. och arbetade i dess butiker, medan Sonja var butiksanställd i skoaffär.

År 1968 gifte de sig och 1976 övertog de tillsammans med en kompanjon en I.C.A. ansluten livsmedelshall på Lidingö. Samarbetet mellan de två cheferna kärvade, och året därpå blev Erik Rasmussen ensam ägare till butiken. Sonja skötte bokföringen och Erik utvidgade butiken till ett storföretag.

De sålde sitt företag 1991 men bor fortfarande kvar på Lidingö, utom på somrarna då de mestadels vistas på Tynningö.

Liksom många i hennes ålder har Sonja drabbats av ett brinnande intresse för släktforskning, och detta är en bidragande orsak till denna släktrönika.

De Bomanska generna har gått i arv.

Eric Bomans tre barn, Jan Erik, Emma Mathilda och Carl Anselm hade ärvt sin fars hantverksskicklighet och musikalitet. Endast Jan Erik fick några arvingar. Av dem var det döttrarna Jenny och Nanny som fick barn.

Gunny dog i sin ungdom, och vi vet inget om hennes anlag för hantverk. Däremot sägs det att hon hade en vacker sångröst.

Jenny och Nanny Boman spelade båda stränginstrument och hade goda sångröster.

Jenny var en mästare i vävnadskonst och Nanny skapade konstnärliga stickningsalster.

Emmys anlag hindrades troligen av hennes sjukdom.

Jenny fick fyra barn, Eva, Rut, Sven och Sonja. Alla har varit skickliga i olika hantverk.

Eva sjunger i kyrkokör och har skapat fina broderiarbeten.

Ruts specialitet är virkning av gardiner och sängöverkast samt tillverkning av stora och små dockor och jultomtar av garn. Hon gör också hästar och andra figurer i trä.

Sonja har spelat stränginstrument och sjungit i flera körer. Hon har tillverkat hästar, kor, gubbar, slädar och vagnar i trä. Korgmålning, porslinsmålning, keramiktillverkning, silversmide och vävning har hon även sysslat med.

Sven har, efter tiden som lantbrukare, funnit utlopp för sin hantverksskicklighet. Han inrättade en välförsedd snickarverkstad med svarvar, bandsågar, klyvar och andra verktyg.

Där tillverkades trähästar och många andra figurer som såldes i hemslöjdsbutiker i närbelägna städer och andra orter. Han reparerade möbler och byggde gärdesgårdar med baddvidjor.

Byggnadskunnig var han också och renoverade ett antal hus.

Dessutom höll han kurser i träslöjd och gärdesgårdsbygge.

År 1988 fick han på Uppsala slott mottaga Uppsala läns Hus-hållningssällskaps "Diplom för Förtjänstfulla insatser inom hemslöjden." Han var Faringebygdens "Tusenkonstnär." Tyvärr finns han inte kvar bland oss. Hastigt gick han bort i april 2003.

Källor.

Husförhörslängder, födelseböcker, vigsel och dödböcker från Wäddö, Vätö, Söderby-Karl och Gottröra församlingar.

Wäddö sockens historia, Del 1. och 2. av Edvin Gustafsson.

Utdrag ur Svenska Indelningsverket av Carl Grill, Del 1. och 2. Båtsmansrotar och båtsmän. Roteböndernas skyldigheter och båtsmännens åläggande och förmåner under 1700 och 1800 -talen.

Ölåtar och Spelmän av Birger Björnerstedt.

Kopior av bouppteckningar, köpebrev, tomträttsavtal och andra handlingar samt poträtt, utförda av Thure Herbertsson Senneby Wäddö.

Forskningsuppgifter om båtsmän från rotarna nr.73 och nr. 74 i

Senneby under 17- och 1800-talet utförda på Krigsarkivet av
Sonja Rasmussen, Lidingö.

Personliga minnen från 1940- talets Senneby av Thure Herberts-
son.

Personliga minnesuppgifter från Jan Erik Bomans barnbarn:
Eva Eriksson Vallby Jumkil 74022 Bälinge.
Rut Malmlöv Ösby 74012 Knutby.
Sonja Gullberg Blockhus Faringe, 74010 Almunge.

samt från Jan Erik Bomans barnbarnsbarn
Sonja Rasmussen Bodalsvägen 4, 5tr. 18136 Lidingö.